Ч. 10. Чернівці, вівторок дня 14. (26.) сїчня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днів по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернївцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Позичана мудрість.

„Полїтик мусить завсїгди мати перед очима, що є можливе і що дасть ся перевести. Заходи, аби осягнути річ неможливу підорвали-б і вичерпали-б сили нациї і накликали-б на ню страшні заворушеня. Слабший нарід не може мати таких самих амбіций як нарід могучий“ — так промовляв в соймі хорватскім Крсняві, а гадка висказана тут дасть ся ще з більшим правом приложити до руских полїтиків, що то нераз виявляють охоту пускати ся з мотикою на сонце. Перш усього треба отже працювати, аби видобути із нашого народу силу і єї скріпити. Де найде ся відповідна сила, там вона всякі трудности поборе. Полїтик мусить в кождім своїм дїланю знати докладно тоту силу, якою нарід розпоряджає і до тої сили стосувати свої пляни, жаданя, чини, инакше замість добра придбає лиха свому народови. „Мудрість народу виявляє ся в тім, що він уміє завсїгди відповідно обмежити ся, так що нїколи не переступає границї можливости, нїколи не ставить ся в суперечність з обставинами житя,“ каже иньший Нїмець і правду каже.

„Машируючи на самім чолї чоловік з палкою фантазиєю — яка конечно мусить бути у мужа державного — не завсїгди запримітив, що за ним нїхто не йде і що він лишив ся сам оден. Особливо молодим людям дуже спішно дїє ся, вони не хочуть дозволити лїтам трохи кредиту, котрі відтак завсїгди відплачують ся з великою лихвою“ — так сказав француский мінїстер Ганото. Коли-б годилось порівнати мале з великим, то і ми сказали-б, що наші молодї люди аж занадто не зважають на се, що загал не годен за ріжними помислами їх палкої фантазиї в парі з ними іти, що проте треба таки від часу до часу оглянути ся поза себе, подивити ся, чи богато людий іде в слїд за ними, а коли нї, то треба вичекати, аж значна частина загалу порівнає ся разом з ними, а що йно тодї разом далї вперед. Бо що передовим людям з того, що з ними в парі іде один, два приятелї, а цїлий загал далеко, далеко поза ними. Найкрасші помисли пропадають марно, коли не приймуть ся у загалу, відтак те саме треба все наново починати. Не в тім заслуга, щоб рвати ся все наперед, треба інтензивної працї, аби поглубити якісь науки в души загалу, аби вони загально приняли ся, тодї і видатність всякої працї буде більша і поступ буде можна видїти. У нас майже кождого дня лунають нові гасла, кидають ся на всї боки гадки, ідеї, але майже нїхто не дбає о то, аби для тих своїх власних гадок приєднати гурток людий і відтак їх в житє перевести. У нас немов кождий силує ся подати хотьби що дня якийсь новий проєкт спасенія Руси, але на тім і кінчить ся; навіть сам автор проєкту ним далї не займає ся, — нема коли, він прецїнь думає над новим проєктом... Фантазия у нас страх працює, а рук приложити, аби хоть би якусь найпростїйшу річ дїйсно перевести, нема кому. Сим у нас на всї боки страх розтринькують ся сили а тим самим і марнують ся; коли-б їх сполучити до купи, то був би великий пожиток. Наші люди занадто великі індівідуалїсти, за мало социялїсти (в добрім того слова значіню), от в чім хиба!

*

„Лише тому, хто поверховно спостерігає, видасть ся успіх простим щасливим припадком. І найбільше догідну хвилю і той щасливий припадок треба уміти вихіснувати; а аби їх добре вихіснувати, треба що найменьше бистроти суду, зручности в схопленю хвилї, рішучости в задержаню, а се не маловажні прикмети чоловіка“ — каже знов таки один Нїмець. У нас лише тоті люди, що всю свою силу вкладали в се, аби прецїнь для нашого народу придбати дїйсно якийсь усьпіх, порозуміють правдивість сих слів. Вони добре знають, як то треба все мати на оцї, як допильнувати хвилї, як з ріжних боків уміти заскочити, як припустити штурм, аби нарешті свого допняти. Шкода, що наші люди не уміють пошанувати тих добрих прикмет у деяких людий, а ще і зневажливо говорять про всякі успіхи тих людий. Се лиш доказом, як мало у нас людий, котрі дбають о успіхи, бо лиш той годен працю оцїнити, хто сам працює.

А що таких людий у нас дуже мало, то-ж і пошанівку для людий працї у нашого загалу нема. У нас покищо поплачуть слова, а не праця... *С.*

На кримських виноградниках.

IV.*)

Дорогі устрицї.

Роспитуючи в Аутцї**) старих людей: чи не знає хто могили небіжчика Метлинського, спізнав ся я з татарином Мустафою, чоловіком, як казали менї, „безлїтним.“ Сам Мустафа добре не відає, скільки йому років, каже: „перейшов мій вік в другу сотню.“ З виду він ще міцний дїдуган, зубів навіть „тільки двох не стає“, а то всї останні цїлї і білі; ходить бадьоро, тілько „на коня вже, каже, не скочу.“ Память у Мустафи ще добра, найпаче про часи далекі.

Одного весняного дня пішов я ранком в Аутку; думка була пройти на хутір до мого приятеля доктора Штанґея да там полюбовати красовидом з одного боку на гори, з другого на голубе море безкрає. Йду: біля крамнички сидить мій Мустафа. Привитали ся. Спитав: куди я простую.

— Ба! що там у Штанґея! у нас тут красче! Сїдай отут, давай свого київського, а я тобі аутського тютюну, покуримо, та побалакаемо.

Сїв я; палимо папіроси. Бесїду зняли про землї, властиво про цїну на землю в Аутцї і побіля неї. За останні 20—25 лїт цїна на землю страшенно підскочила; було сажень по 10—15 копійок, а тепер по 3—5 карбованцїв. Я став хвалити, яка то навкруги вдатна земля під виноград, да під тютюн. Мустафа журливо похитав головою, повів чорними очима навкруги і мовив:

— Дурні наші Греки; ой, ой, ще які дурні! і не сказати, які дурні! Бачиш: он-де Ливадія;*) де Оріяндо, де Ай-Тодор! Все те було аутських Греків; а вони взяли і позбули ся... дурні! Все то були землї аутські, а тепер!? Овва! тепер!...

Зацїкавлений, я починаю роспитувати старенького Мустафу про давнину, а більш про те, як аутські Греки позбули ся своїх земель? У дїда Мустафи займаеть ся огонь в очах; я бачу як летять з них іскри, як Мустафа, переносячись в часи минулі, увесь займає ся огнем своїх споминок про той час, коли на його думку „о, о! карашо було... Тепер!... тепер“ — додає Мустафа: „тепер — тьфу і все!...“

І з бесїди, з споминок Мустафи складає ся уже не таке оповідане:

„Не вельми ще давно наш Крим — каже Мустафа — був царством; у нас був свій цар, хан, Хан-Гирей був великий хан!... О! о! у великого Аллаха не богацько було таких ханів.. Ну, пісдї Гирея великого було ще кілька ханів, та все дурні, а останній Гирей був просто — тьфу!... к е п е к...*) Він і „змошенничалъ“ своє царство... Пішов Крим під Росию... Ох, ох!... Приїхала сюди цариця... Правовірні Татари — трохи чи не всї покинули Крим; під царя турецького правовірного перейшли... Плакали, боляче було кидати Крим, а покинули, не можна було. *Ґяур* прийшов... Лишили ся тут старі да малі, такі, що нікому їх було взять. А Греки тому і раді... ґ я у р и, звістно.

От цариця прикликала до себе аутських Греків, а й Греків тих не було й сотнї, і каже до них: „дарую вам усї землї, які лишили ся пісдї Татар навкруги Аутки, аж до Алупки.**) Беріть їх собі на віки за те, що ви однїеї віри зі мною.“ А земель на тому протязї сила-силенна. Та ще чи не землї! Тут і безкрає море і велетнї-скелї красунї і віковішні лїси і такі красовиди, що не списати їх, не змалювати; а до всего того ґрунт незвичайно придатний і під тютюн, і під виноград і від всяку садовину! Дїйсне — ся частина Криму більш за всї прекрасна всіма сторонами. Дїйсне — сей обшар землї цїни не має, се той скарб, якому і краю не звести! Але-ж — Грек дурень! каже Мустафа, а до того ще й натура заяча! Тюкни на його, він з переляку і впаде.

Цариця, прикликавши Греків аутських, спершу спитала їх: „А як волите собі жити: чи по старовинї, в однім селї з татарами, чи без них?

---

*) Дивись „Буковина“ 1896 року.

**) Село біля самої Ялти, більшість людности Греки і Татари.

*) Царський хутір, лїтна резиденция.

*) Собака.

**) Село татарське 10—15 верстов від Ялти на шляху в Севастополь.

Батько україньского театру.

Недавно сьвяткували Україньцї 25-лїтнї роковини акторскої дїяльности славного артиста і драматурґа, Марка Кропивницкого, батька нашого україньского театру. Як величаво випало се сьвято, описує *Зоря* в 1-ім сегорічнім числї. Кропивницкий пробував під той час зі своєю дружиною в Одессї. В ювілейний вечер дав збірну виставу з пяти штук: з „Назара Стодолї,“ „Наталки Полтавки,“ „Олесї“ і „Як ковбаса чарка, то минеть ся сварка,“ а також обовязковий российский водевіль „Падучая Звѣзда.“ Оплескам публики для ювилята не було кінця, а так само оплескували его осьмилїтну донечку, що деклямувала у той вечір „Хустину і Черевички“.

Саме ювилейне привитанє відбуло ся в антрактї після драми „Олеся.“ На гарно прибранїй сценї, осьвітленій множеством ріжнобарвних, електричних лямпів уставила ся праворуч від ювилята, що стояв на серединї, его україньска дружина з 50 чоловіка, а лїворуч российска трупа Кисїлевича. Перший промовив артист україньскої дружини, відтак российскої, і вручили ювілатови коштовні адреси. Артистка Вірина подала єму дорогий срібний сервіс, а потім студент одеского унїверситету промовив від імени молодїжи. Наступило відтак читанє адрес, листів і телеґрам з ріжних міст всїх сторін Росиї. Були між ними привіти від всїх виднїйших україньских акторів і акторок, давнїйших учеників і учениць Марка Лукича, що виховав уже три поколїня акторскі. Для того і зовуть его загально батьком і дїдом Марком. Були україньскі письма від ріжних осіб і товариств та российскі від Московского і Петербурґского комітету драматичних письменників, від богато российских театрів та від редакций часописів а також письмо від Галичанки, оперової сьпівачки С. Крушельницкої. Крім того зложено у нїг ювилата стілько дорогих дарунків, що заложили майже всю сцену. Одескі часописи через цїлий тиждень подавали описи того обходу, житєписи Марка Лукича та розвідки про україньский театр, та назвали той тиждень в Одесї тижнем Кропивницкого.“

Марко Кропивницкий родив ся в селї Байбараках, херсонскої ґубернії, де его батько був управителем дібр. Так уже з малку міг приглядати ся Марко тому народови, що его мав опісля представляти на сценї. Не скінчивши ґімназиї, мусїв вступити на урядову службу, але за два роки кинув еї і вписав ся на київский унїверситет як надзвичайний слухач. Тут набрав ся він тої сьвідомости національної, що стала єму відтак провідною звіздою в житю. По двох роках він мусїв назад вступити до урядової служби та пробув в нїй через девять років аж до смерти свого батька. По смерти батька міг піти за поривом душі і посьвятити ся тїй штуцї, від котрої здержував его батько через тілько лїт. В р. 1871 виступив в Одесї в роли Стецька в „Сватаню на Гончарівцї і подобав ся так, що дістав відразу анґажман. До року 1875 служив він по российских трупах а в тім роцї покликують его до Галичини, де пробув чотири місяцї. В роцї 1876 вийшов драконьский указ в Росиї, котрим заборонили україньску мову в письмі і слові і через те мусїв Марко Лукич знов грати через пять лїт по российских театрах. Аж в р. 1881 дістав він дозвіл виставляти україньскі песи і з тим роком він стає основателем україньского театру в Росиї. Він стягнув до себе видатні таланти, що під его умілою управою виробили ся на знаменитих артистів. З тою дружиною їздить він по цїлій Росиї аж до р. 1889. Через незгоду розбиває ся та трупа, а Кропивницкий складає другу і з нею знов зачинає роботу на ново. Та вже за два роки покинув Марко і сю трупу, зазнавши богато невдячности і прикростий. Якийсь час їздить тілько на виступи по менчих трупах, але почутє обовязку і любов до рідної сцени перемогли знеохоту і от позаторік він зложив дружину з самих молодих, але інтеліґентних сил, і зумів попровадити еї так, що вже тепер міг гідно відсьвяткувати свій 25 лїтний ювилей. Як драматурґ написав Кропивницкий понад 20 ріжних драм, комедий і сцен, а між ними є твори на скрізь ориґінальні і високої лїтературної вартости. Тому нележить ся честь витревалому труженникови на поли рідної штуки і письменьства; всї Русини бажають єму, щоби зміг ще много лїт трудити ся на славу і користь свого народу!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 25-го січня 1897.

Вибори до ради державної в Галичинї оголосило намісництво для пятої куриї на 11 марця для четвертої (селяньскої) 16 марця, з міскої 18 марця, з куриї торговельних палат 19 марця а з більших посїлостий 22 марця.

Говори до него, коли він Нїмець, і думає собі, що понад него нема мудрійшого! Недавно подали рускі ґазети спис викладів на черновецкім унїверситетї в лїтнім півроцї. Нїчо в тім не було нового — нїякого нового руского викладу покищо не прибуло на нашім унїверситетї, все остало ся так, як було вже здавна. Але Нїмцїв зчудувало, коли прочитали в руских ґазетах, що в черновецкім унїверситетї викладає ся дещо і по руски. Очивидно вважають Буковину нїмецкою провінциєю, а того не знають, що число буковиньских Нїмцїв (які там то щирі Нїмцї н. пр. жиди черновецкі!) в порівнаню з числом Русинів і Волохів зовсїм не імпонуюче. Отже перечитав такий жид-Нїмець, дописуватель віденьскої ґазети новинку про виклади на черновецкім унїверситетї і давай — зараз телеґрафує, як незвичайну новину, що будуть і рускі виклади. Який Нїмець телеґрафував, такий і повірив! І пішла та новинка по віденьских ґазетах та тілько без причини наполохала Нїмцїв. Здивовано і зі страхом питають ся они, що се за новина? На черновецкім унїверситетї „заводять з лїтним курсом деякі рускі виклади?“ А Deutsches Volksblatt з 22 с. м., перепуджений питає ся: „Ist das etwa der Beginn einer Utraquisirung der jüngsten deutschen Universität in Czernowitz?“ Сьмішні Нїмцї, дали ся так піддурити! Але вилїзло тут і шило з мішка —видко, як Нїмцї люблять не-Нїмцїв! А на добрий лад черновецкий унїверситет повинен бути руско-волоский, а не нїмецкий!

Сестри служебницї, котрих житє описує наше оповіданє „Сестра Юлїя“, то інституция зовсїм не давна. Новіциятский дім сс. служебниць оснований був за відомостию і дозволом всїх трех гр. кат. ординариятів 1892 року в Жужели, де духовний провід новіцияту повірений був оо. Василиянам з Кристинополя. В 1894 р. перенесено новіцият до Кристинополя і там тепер находить ся 27 сестер, котрі духовними вправами, всякими роботами ручними, наукою ґіґієни, належитого в деня захоронок і домашного господарства готовлять ся до будущого свого званя, щоби потрудити ся яко учительки в захоронках сїльских. доглядати недужих, особенно в часї пошестий, котрі нераз задля недостатку належитого надзору так богато жертв побирають. Новіцият треває два роки, в часї котрих вільно кождій уступити, коли їй житє чернече не сподобає ся; вільно також настоятельству в кождій хвили видалити еї, коли узнає еї невідповідною до будучого званя. По довершенім новіциятї складає новачка обіти на три лїта, але по упливі того часу знов вільно їй або уступити, вернутись домів, вийти за-муж, або на дальші три лїта зложити обіти. Та й взагалї по упливі кождого трилїтя служебниця стає свобідною від всяких зобовязань. З кінцем року 1896 стан есть ось-такий: В новіциятї в Кристинополи є 27 дївчат; — в захоронцї в Жужели 8 сестер і 2 кандидатки; — в захоронцї в Самолусках в Гусятиньскім 5 сестер і 2 кандидатки; — в захоронцї в Циганах в Борщівскім 5 сестер; — в Манастирисках є 3 сестри; — в Тернополи, де служебницї обняли заряд дому убогих фундациї князя Острожского, есть 5 сестер.

До виділу львівскої Рускої Бесїди вибрано 16 с. м. на загальних зборах: дра Савчака, о. Темницкого, проф. Шухевича, Іл. Кокорудза, А. Занька, судию Вербицкого і Ос. Дрималика; на заступників о. Лежигубского, п. Юл. Левіцкого і проф. Копача. Поміж внесенями і резолюциями ухвалено, щоби виділ скликав ширшу нараду в в справі евентуального розписаня конкурсу на директора театру, котрий би переняв театр у власний заряд. Ухвали тої наради були би піддані рішеню надзвичайних зборів. Виділ уконститував ся в сей спосіб, що головою „Бесїди“ вибрано п. В. Шухевича, коли сего уряду не приймив ся др. Савчак.

Школа давна а теперішна. Хоч би і як остро хотїв хто судити буковиньске шкільництво, то таки мусить признати, то оно тепер далеко лїпше розвиває ся як давнїйше. Учителї лучше приготовлені до свого званя, а власти шкільні енерґічно займають ся шкільництвом. Лише слїпі і „Бук. Вѣдомости“ не хотять того бачити і правдою назвати то, що правдою є. Они згадують давні часи темноти і жалують за ними, що минули ся. Кажуть так: „Школа теперішня, то не давна школа. Майже по всїх селах Буковини ходять дїти лїтами на науку, а не знають навіть читати. По роцї, коли вийшов хлопець із школи, забуває навіть букви. А прочитати молитвослов нема і гадки. Якби панотець не научили дїтий „Отче наш“ і „Вірую“, то росли би дїти, як дикі люди. В школї не крестять ся дїти, не начинають і не кінчать науки молитвою, як давнїйше. Давно, то засьпівали колись дїти з учителем „Достойно есть“, а тепер, від коли україньске козацтво школою пановало, за совістно православному християнину свою дитину в таку школу посилати. І учители вигідні собі паничі. На школї висить звінок, но нїкто в него не звонить, щоби тато-мама не знали, коли дитину до школи посилати. Біда буде із таких шкіл і біда буде з нами, если не заберемся самі свої

Коли вони вам не до смаку, я всїх їх вижену з Аутки.

Греки почали радити ся і бачать собі, що татар в Аутцї лишила ся жменя, і думають: „За що же проганяти татар? що вони не нашої віри? Так же і ми не іхньої віри, а про те і ми і вони люди, досить землї у них одібрать, а їх не слїд виганяти з Аутки; не годить ся; гріх буде! рідна оселя всякому мати, тяжко, гірко еї покидати...

Так Греки і сказали царицї, та ще й додали: Батьки наші довгий час жили з татарами, не сварили ся, будемо і ми з ними жити. Люди з них добрі, тихі... От москалї, дак“...

Цариця іх на сему слові грізно перебила, сказала: „Малчать! до москалїв вам зась!“

Греки злякали ся, да в ноги до царицї: „Милуй нас і жалуй! хоч в Туречину нас проганяй, а не давай нам сусїдами москалїв.. Пропадемо ми тодї.“ Цариця—оповідає—Мустафа: закопилила губу, одначе не плюнула на Греків і пішла собі мовчки..“ Перегодом вийшов такий приказ: татар, що лишили ся в Аутцї не займати і їх і Греків в крепацтво не привертати; записати їх людьми вольними і надїлити грекам землї завширшки від моря до шпиля Ялти; а завдовжки від Ялти до самого мису (ніс) Ай-Тодюру; „а за те, що греки вимовили таку думку про москалїв, оподаткувати ту надїлену їм землю.“

Греки знов до царицї в ноги: „бери свою землю назад; не спроможні ми платити податки.“

— Чому?

— У нас у самих ледви душа в тїлї; з чого нам податки платити! де нам тих гроший взяти?

— А з чогож ви живете, коли не з землї?

— Нї, царице ясна! ми до землї не вдатні; земля не наше дїло; от — татари дак так! ті вміють ходить коло землї, а ми живемо едине з устриць.

Цариця засьміяла ся! — Дурнї ви, каже до їх, ще й великі дурнї... Без податків не можна; нема у вас гроший, я прийматиму податки устрицями. Добре?

Греки „погергеркали“ і кажуть до неї:

— Нехай буде по твоему.

(*Конець буде.*) *Ол. Кониський.*

дїти учити і просьвіщати. Видно, сам нечистий вимислив нинїшнї школи християнскому народу на погибель.“ Отже сам нечистий вимислив нинїшнї школи! Цікава річ знати, відколи чорт став міністром просьвіти в Австриї?

Нещасливі пригоди. В Кешванї упав трилїтний синок Тодора Томескула до цебра з окропом і попарив ся на смерть. Причиною нещастя був недостаток надзору над дитиною.— Робітника Г. Олїйника ударила корба в голову при вбиваню стовпів на мостї в Неполоківцях. Готов чоловік номерти. — В Чункові спалила ся стайня на фільварку і шпіхлїр. Згинуло 17 штук худоби і згоріло збіжа на 2000 зр. Цїла шкода обезпечена. — По йорданьским сьвятї у Львові урядили уличники погоню за жидами і потурбували халатників так, що ратункове товариство вúїздило шість разів з лїкарскою помочию.

Рисї показали ся в Підгородцях коло Східницї, а що роздирали звірята а навіт людий, тож устроєно на них облаву. Одного великого рися убито, другий сховав ся поміж скали. На него випущено ямника, котрого розлючений рись вхопив поміж скали. Лїсничий Бітнер хотїв спасти пса, але рись лишив пса в спокою і кинув ся на карк лїсничого. Другий лїсничий, Маріч, видячи нехибну смерть Бітнера, вицїлив зі стрільби до рися і на плечах Бітнера убив его. Бітнер вийшов з сеї пригоди цїлий.

Щаслива мати. В Найлерхенфельд, передмістю Відня, жиє жінка бідного робітника, Анна Гельм, котра в одинайцятьох породах видала на сьвіт аж 32 дїтий. Щаслива мати мала три рази по двоє, шість разів по троє, а два рази по четверо дїтий. Та женщина вийшла в 14-ім роцї житя і дала мужеви ті дїти в часї 20-лїтного пожитя з ним. Подібного случаю доси нигде не знали. З дїтий Гельмової було 26 хлопцїв і 6 дївчат. Цікава обставина, що Гельм сам есть близнюком, а Гельмова одною з четвернят. Мати еї мала 38 дїтий. Зваживши, що на 13 мілїонів уродин припадає ледве 35 уродин четвернят, то тим цікавійший случай з Гельмовою, у котрої лучило ся то два рази, а іменно в девять місяцїв по вінчаню, коли она мала пятнайцять лїт.

Сьвідомий легкодух. В купелевім місті задавав шику один молодий чоловік своїм гулящим житем. Всї знали, що він пускає гроші свого батька і знакомі дивували ся, що син не згадує нїколи про него. Раз запитала ся молодця одна з пань:

„Чи ви може встидаєте ся свого вітця, що нїколи не говорите про него?“

„Нї“, відповів синок, „я мовчу про него тому, щоби він не мав причини встидати ся за мене.“

Кальошї для війска вводять у Франциї. Командант 12 корпуса видав обіжник до своїх полків, котрим в піхотї заводить кальошї. Піхотинцї мусять машерувати серединою улицї по болотї і заносять на чоботах разом з болотом мікроби і зародки слабостий до касарнїв. Щоби зарадити слабостям, які розвивають ся через те, мають вояки убирати кальошї на болото, а при входї до касарнї скидати їх. Може оно й добре, та якось чудно. Чому ще й парасолїв не завести, аби вояки не мокли та не перестуджували ся?

Король островів Ілїка оженив ся з донькою кравця з Нового Йорку. Полковника Гобса викинуло море, коли корабель розбив ся, на один з островів Ілїк, що належать до громади Нових Гебридів. Було се р. 1890. Тубильцї приняли гостинно топельника, а він учив їх за те военної штуки. В короткім часї підбила его армія кілька сусїдних островів; тим способом забезпечив собі Гобс спокій а з ним і добробит. По смерти короля островів вибрали всї жителї одноголосно Гобса королем, а він оглянув ся тенер за жінкою, щоби утвердити свою династию. Нова королева островів дістала від своїх підданих імя Мляліє т. з. „дух лагідний і красний.“ З людоїдів зробив Гобс островян спокійним і працьовитим населенем.

Нїмецкий цїсар — сватом. Недавно переходив цїсар коло касарнї полку ґвардиї а побачивши засумованого ґвардиста спитав его:

— Чого сумуєш? Ти певно влюблений? Скажи правду!

Ґвардист почервонїв і по короткій хвили розказав, що любить ся в дочцї фельдфебля, що однак сей не хоче видати за него доньки, доки не дослужить ся ранґи фельдфебля.

— А любите ся дуже? — запитав ся цїсар.

— Дуже! — відповів ґвардист.

— То йди до касарнї, приший собі віднаку фельдфебля і донеси сейчас батькови твоєї любки, що цїсар іменував тебе фельдфеблем. А памятай, повідоми мене, чи згодить ся батько; — додав цїсар.

Розуміє ся, що батько згодив ся і молодий ґвардист повінчає ся вскорі зі своєю любкою.

Дївчина рекрутом. Цікавий випадок став ся в Анареві а доказує він ясно, як недокладно і недбало провадять метрики жидївскі кагальники. До войскової повинности затягнули там одну дївчину, Блюму Литвак в 21 роцї житя. В метрицї она була записана під іменем Шльома між хлопцями і з тої рациї дістала ся на листу пописових. Розуміє ся ся, дївчина не пішла до суперарбітриї. Але за те, що записаного Шльому Литвака не могли найти (бо він здає ся і не істнував нїколи) засудили батька на підставі закона караючого жидів за відтяганє ся від війска на 300 рублїв кари.

За дїтьми. В нїмецкім містї Ольденбурзї лучила ся така пригода: Дїти одного теслї, 3, 4, 8 і 11-лїтне, користаючи з того, що мати була занята і не уважала на них, побігли на ріку. Ріка була замерзла, а дїтям здавало ся, що лїд вже досить грубий, щоби можна на него пуститись. Они посїдали на саночки, а найстарший хлопець почав їх возити. Однак коли хлопець відтягнув вже саночки досить далеко від берега, лїд нагле затріщав і санки з троїма дїтьми зникли під водою. Наполоханий найстарший хлопець, що лишив ся на ледї, почав кликати о поміч, але коли бачив, що его нїхто не чує, старав ся добути своїх молодших братів з води. Вхопив одного з них за руку, але его сили за слабі і він пішов враз з братом під воду. Бачила то вже мати хлопцїв, котра замітивши в хатї, що дїтий нема дома, пішла їх глядати. Увидївши, яка небезпечність грозить дїтям, кинула ся до ріки і в одній хвили опинила ся у водї, та стала витягати дїти на лїд. Троє вже виратувала, але наймолодше дістало ся поміж кригу. Вже майже цїлком обезсилена поспішила на поміч і тій дитинї та держачи ся криги долинула до неї і вже вхопила еї за одежину, коли в тій хвили опустили еї сили і она разом з дитиною почала потопати. На щастє примані страшним криком і плачем дїтий сусїди прибігли ще в час і виратували з води матїр з дитиною.

Убійство перед судом. Перед туриньским судом вів ся розводовий процес полковника Ракії і его жінки. Обжаловувала жінка. Коли полковник побачив свою жінку на сали, стрілив до неї два рази з револьвера і положив еї трупом на місци. Убийника по сильнім опорі увязнено.

Конґруа, ухвалена радою державною і принята палатою панів, означає платню для католицкого духовеньства в той спосіб: Парохи у Львові і Кракові будуть побирати по 1000 зр. а сотрудники по 400 зр. В містах понад 10.000 платня парохів буде виносити 800 зр. а сотрудників 350 зр. В містах понад 3000 душ для парохів 700 зр., для сотрудників 350 зр. а в иньших місцевостях для парохів 600 зр., для сотрудників 300 зр.

Дрібні вісти. О. протоерей Гавриїл Калинчук, днїстряньский протопресвитер відзначений достоїньством архієвитера-ставрофора. — 3200 пань записало ся до тепер на жіночі університетскі виклади у Львові, між ними також намісникова кн. Сайґушкова і маршалкова ґр. Баденьова. — 30.000 відозв розкинули робітники у Львові помимо заказу кольпортажі. Арештували двох робітників, а 100 їх розкидало відозви. — Мінїстер Ґавч заборонив обіжником, щоби професори середних шкіл давали лекциї в приватних закладах наукових без попередного дозволу директора і ради шкільної, а в кінци мінїстерства. — В Вадовицях очищував зужиті марки трафікант Фішґрунд і продавав як нові. При ревізиї найшли величезний склад чищених марок. — Директором станїславівскої дирекциї желїзницї став дотеперішний заступник директора Фестенбурґ.

Наука штука і лїтература.

* *Записки Наукового товариства імени Шевченка.* Т. XIV. появили ся в печати і містять в собі розвідку О. Терлецкого „Козаки на Білій Руси в р. 1654 — 56 Степана Томашівского „Материяли до історії Хмельничнини,“ критично-біоґрафічний нарис Ол. Кониского „Тарас Шевченко підчас перебуваня його в Петербурзї (з 28. березїля 1858 до червня 1859), проф. Грушівского „Кілька духовних віршів з Галичини“ Дальше слїдують „Наукова хронїка,“ бібліоґрафия і вісти з товариства. Редакцию „Записок“ веде наш знаменитий учений, проф. Грушівский.

* *Др. Волод. Мильнович* прив. доцент черновецкого унїверситету переслав віденьскій академиї наук свою студию „Aus der böhmisch-polnischen Geschichte des 11 Jahrhunderts.“

* *Пе коптьор.* Образок з житя Молдаван Мих. Коцюбиньского. Видане Вас. Лукича у Львові 1896. Коштом редакциї „Зорї“ (сторін 24 малої 8⁰).

* *Нову працю* прив. доцента унїверситету Ягайлоньского в Кракові, дра К. Студиньского п. з. Charakterystyka i geneza poetycznych utworów Ambrozego Metlinskiego“ рішила печатати в своїх виданях краківска академия наук і помістила в бюлетинї за місяць падолист м. р. широкий еї зміст. Праця появить ся в друку в місяци лютім с. р.

* *„Зорї“* ілюстрованого лїтературно-наукового письма для родин, річник XVIII., Число 1. вийшло вже з печати і містить в собі початок оповіданя Наталки-Полтавки п. з. „Самовродок,“ байку (стих) Б. Грінченка „Соловейко,“ оповідане Грицька Коваленка „І в щастї не трать розуму,“ початок драми Б. Грінченка, відзначеної на конкурсї видїлу краевого п. з. „Перші Зорі,“ дальше статиї „25-лїтний ювилей Марка Кропивницького“ Є. Ч., біоґрафию М. Кропивницького напис. п. М. Вороним і замітки дра В. Щурата про лїтературну дїяльність б. редактора „Зорї“ Волод. Левицкого (В. Лукича). Потім слїдують замітки критичні Кримского про повість О. Кобилянської „Царівни“ і Т. Галїпа „Перші Зорі,“ хронїка і відозва від редактора. „Зоря“ розписала конкурс на повісти, оповіданя, розправи наукові. Кожда праця має складатись меньше-більше з 3000 — 4000 стрічок друку. Праця узнана за першу, одержить премії 75 зр., друга 50 зр., третя 25 зр. Речинець до наделиланя творів установлює ся до кінця цьвітня с. р. З ілюстраций бачимо в „Зорї“ вельми удачні портрети М. Кропивницького і В. Лукича і образ п. з. „Весела їзда.“ До ч. І. „Зорї“ доданий аркуш словаря російско-українського від слів „приносъ“ до „присѣвать.“ Цїлість виглядає дуже гарно і не уступає в нїчім виданям давнїйших лїт. Новому редакторови дир. Ол. Борковскому засилаємо щире помагай-Біг в розпочатім дїлї!...

Телеґрами „Буковини“.

З дня 25-го січня 1897 року.

Берлин. „Hamburger Lokalanzeiger“ доносить, що стан здоровля царя викликує поважну обаву. Він тяжко хорий на нерви і нездібний до жадної працї: В Петербурзї, в двірских кружках, говорять про потребу установити реґенцию.

Вашинґтон. В сенатї обговорювали договір анґлїйско-американьский взглядом роземчого суду між обома державами і підносили при тім, що король шведский, вибраний на найвизшого судию роземчого, есть кревняком королевої Вікториї і тому не може бути зовсім безсторонний.

Шербурґ. Норвеґский корабель „Ґлімт“, наладований деревом розбив ся коло острова Пеле. 10 осіб спасли від смерти ратунковим кораблем, одна особа утопила ся.

Переписка редакциї.

К. М. К. є Стан. Робить ся. — *Р. Вис. у Відни.* Подавайте більше такого добра! — *П. Ф.* Відб. буде, хоч би для роздачі. Она потрібна і користна. На листи згода — дуже радо!

Аґенция „Днїстра“ для Чернівців і околиці надіслала нам отсе письмо з просьбою о поміщенє. „Маю честь повідомити поважану руску публику, що аґенция тов. взаїмних обезпечень „Днїстер“ находить ся в Чернівцях при улици Атляса ч. 1. Заразом запрошую всїх поважаних родимців, що ще не забезпечили свої доми, або забезпечили їх в якім иньшім, не-рускім товаристві, щоби зволили приступити до нашого одинокого товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ у Львові. Наше товариство „Днїстер“ подає ті самі користи, як кожде иньше товариство обезпечень, а навіть і більші, та лїквідує шкоду в припадках нещастя дуже скоро і сумлїнно. Про се сьвідчать часті подяки забезпечених в „Днїстрі“ погорільців. А друга користь з тов. „Днїстер“ є та, що оно опирає ся на засадї взаїмности і користи з тов. „Днїстер“ не йдуть в чужі руки, але лишають ся в рускій суспільности. Нарештї я призначую половину мого чистого доходу, який здобуду через обезпечення Русинів за рік 1897, на будову Народного Дому в Чернівцях. Чим більше буде обезпечень з Буковини, тим більший даток прийде на сю дорогу нам цїль. Для того обезпечайте ся Русини громадно і як найскорше в нашім рускім товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер,“ а я готов кождого часу служити вам в справі забезпечення і удїляти всяких пояснень. — З високим поважанем *Корнило Салабан* аґент „Днїстра,“ при ул. Атляса ч. 1.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди								Відходять	Поїзди							
	поспішні			особові			мішані			поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$			До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
З Новоселиці, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$	До Садаґури, Новоселиці .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.